

Kennisevent Digitalisering versterkt het netwerk in Zuid-Holland

Op donderdag 5 maart heeft het Kennisevent Digitalisering plaatsgevonden in *At the Park* in Rijswijk.

Het was een ideaal moment voor medewerkers van de gemeenten en de provincie Zuid-Holland om zich te laten informeren over de kansen en (on)mogelijkheden van digitalisering en 5G. Daarnaast was er volop ruimte voor inspiratie en om te netwerken op dit door de MRDH, samen met Provincie Zuid-Holland en Innovation Quarter, georganiseerde kennisevent.

De circa 100 deelnemers van zo'n 20 verschillende gemeenten en een grote diversiteit aan afdelingen (economie, ruimte, kabels en leidingen, informatisering en veel meer!) trokken als belangrijkste les: **Gemeenten hebben een belangrijke rol bij het faciliteren van een goede digitale infrastructuur en regionaal samenwerken is daarbij essentieel!**

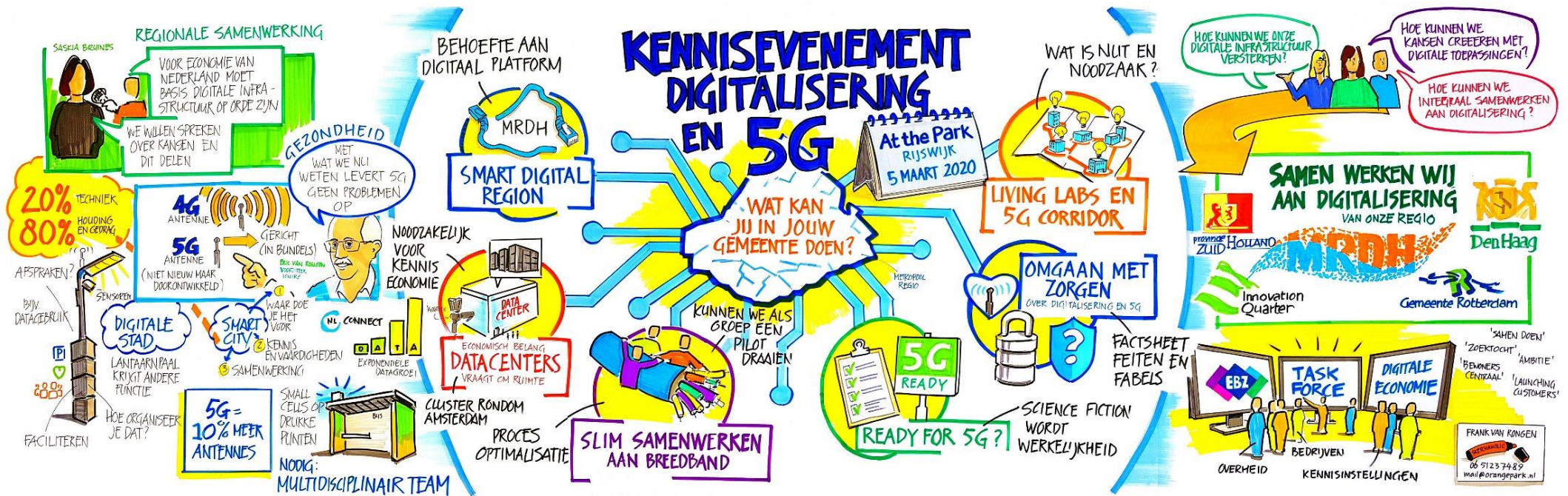
Saskia Bruines (foto midden), wethouder van de gemeente Den Haag en tevens portefeuillehouder Digitalisering namens de Metropoolregio, verzorgde de aftrap. Zij gaf aan dat we als regio een goede uitgangspunt hebben als het gaat om digitale connectiviteit. Om deze positie te behouden en uit te bouwen is regionale samenwerking belangrijk, want digitalisering stopt niet bij de gemeentegrens. Ze sprak dan ook de wens uit dat alle aanwezigen goed weten wat zij binnen hun eigen gemeente kunnen doen om de digitale transitie mogelijk te maken.

Ter inspiratie hebben Marijn Fraanje en Frank Vieveen (van de gemeenten Den Haag en Rotterdam) hun ervaringen gedeeld als koplopers op het gebied van digitalisering. Ook de drie andere sprekers gaven alvast een voorschot op wat er in de workshops aan de orde kwam.

Wetenschapper Eric van Rongen (instituut ICNIRP) gaf aan dat zorgen om mogelijke gezondheidseffecten van straling iets van alle tijden is. De blootstelling aan straling zal naar alle waarschijnlijkheid niet veel verschillen tussen 3G, 4G en 5G. Wat 5G betreft weten we dat natuurlijk pas als de netwerken operationeel zijn, maar bij de niveaus waaraan mensen kunnen worden blootgesteld zijn met de huidige stand van kennis geen gezondheidseffecten te verwachten.

Ten slotte kwamen Rob Bongenaar (Monet) en Mathieu Andriessen (NLConnect) aan het woord. Zij benadrukten beiden het belang van overleg tussen aanbieders van digitale netwerken en overheden. Meer afstemming over aanleg van glasvezel en het plaatsen van antennes is in het belang van de gebruikers van digitale netwerken.

Frank van Rongen heeft het plenaire gesprek vastgelegd in onderstaande tekening.

Later in de middag waren er zes workshops. Hieronder een korte impressie van inzichten die de deelnemers met elkaar deelden.

Workshop 1. Digitale strategie voor gemeenten

- De urgentie van digitalisering, de impact die het heeft op een gemeente, is niet bij iedereen al even sterk aanwezig. Hoe creëren we meer gevoel van urgentie, ook bij bestuurders?
- Het is lastig om een goed beeld te krijgen wie met welke onderwerpen van digitalisering bezig is en van wie we kunnen leren. Een handzame tool, bijvoorbeeld een digitaal platform zou daarbij kunnen helpen.
- De wijze waarop gemeentes zijn georganiseerd staat de ontwikkeling van een sterk digitaliseringsbeleid in de weg.

Workshop 2. Economisch belang van datacenters

- Datacenters kunnen economische voordelen opleveren voor de regio, maar het lijkt vooral een nationaal belang te dienen;
- Datacenters zijn van belang als basisvoorwaarde voor de kenniseconomie. Om die reden is in vervolg op een REOS analyse van de digitale economie gestart met een verkenning naar plaatsing van datacenters in Zuid-Holland;
- Het is de vraag of de plaatsing ervan regionaal economisch gezien genoeg toevoegt en wat potentiële locaties zijn. Dit is Stratix aan het onderzoeken.
- De uitkomsten van het rapport worden in Q2 van 2020 verwacht en zullen breed worden gedeeld en besproken.

Workshop 3. Slim samenwerken aan breedband

- Het op orde brengen en houden van het vaste netwerk is in het belang van overheden, operators, aannemers en eindgebruikers, maar deze partijen ondervinden uitdagingen. In workshopronde 1 stonden deze uitdagingen en oplossingen vanuit de deelnemers centraal.
 - Uitdagingen door deelnemers:
 - Verschillen in leges, of eigenlijk breder: het vergunningenproces voor de aanleg van breedband is niet efficiënt;
 - Onderhandeling tussen gemeente en marktpartijen loopt niet altijd soepel en de burger ondervindt hier de gevolgen van;
 - Gemeenten weten niet goed wat met 5G onder de grond gaat gebeuren. Moet hier ook gedeeld worden door providers? De wetgeving voor medegebruik van voorzieningen is niet voor iedereen duidelijk.
 - Oplossingen door deelnemers:
 - Platform - anders dan het traditionele nutsoverleg - waarin nuts, telecompartijen en gemeenten informatie delen en afspraken maken;

- Verbreding van het plaatsingsplan: kunnen partijen voor ondergrondse infra ook met gemeenten jaarlijks een plan bespreken zoals dat ook voor antennes gebeurt met Monet?
- In ronde 2 werd een voorstel van VodafoneZiggo besproken om de verwachte toename in vergunningsaanvragen ten gevolge van 5G, Smart City, energietransitie en de omgevingswet, het hoofd te bieden. Er werden verschillende oplossingen besproken, waaronder:
 - Van project naar procesinstemming tussen overheden en marktpartijen;
 - Harmonisatie van regels, leges en herstraattarieven;
 - Jaarlijkse gesprekken m.b.t. vaste infra.
- Oproep: Welke gemeenten willen in samenwerking met VodafoneZiggo en NLConnect aan een pilot voor deze oplossingen deelnemen? Neem contact op met b.doornekamp@mrdh.nl

Workshop 4. Het mobiele netwerk van de toekomst: Ready for 5G?

- De deelnemers hebben meegepraat over 5G: wat voor mogelijkheden biedt het, qua snelheid, verbindingen en data-uitwisseling?
- In het kort: 5G biedt hogere snelheden, lagere reactietijden (latency), meer betrouwbaarheid, kan meer apparaten tegelijkertijd bedienen en is een energiezuinige oplossing om het 'Internet of Things' van connectiviteit te zien.
- Belangrijke vraag daarbij is wat voor innovatieve mogelijkheden 5G onze gemeenten en de maatschappij gaat bieden.
- De deelnemers hebben hierover gebrainstormd. Hierbij is onder meer genoemd:
 - Logistiek: slim leveren van goederen, waardoor het verkeer wordt ontlast
 - Mobiliteit: zelfrijdend vervoer, communicatie tussen voertuigen, mobiliteit als service (rit van A naar B met combinatie van vervoersdiensten)
 - Zorg: opereren op afstand, ook op basis van realtime feedback van de instrumenten
 - Veiligheid: realtime crowdmanagement
 - Sociaal: virtueel gezelschap op basis van virtual reality
 - Ouderenzorg: gezond lang thuis met sensoren en domotica
 - Sport: realtime informatie over kwaliteit en drukte van skipistes.
- ... wat vroeger in sciencefictionfilms voorkwam, wordt nu werkelijkheid.

Workshop 5. Zorgen over gezondheid en cyber security

- Feitelijk en transparant communiceren over de eventuele gezondheidsrisico's van 5G en cybersecurity via een factsheet gaat helpen met het wegnemen van zorgen bij burgers. Er is al veel kennis voorhanden, bijv. bij het Antennebureau.nl en Overalsnelinternet.nl. Dat kan de basis vormen voor een factsheet.
- Gezondheid
 - Officieel gaat het om EMV (elektromagnetische velden) maar in de volksmond is dat straling. Pleidooi om het ook zo te noemen in gesprekken.
 - Er is veel wantrouwen over de beschikbare informatie en het maakt veel emoties los.
 - Wat is er bekend over de stapeling van blootstelling aan straling, CO₂ en stikstof. En wat is de impact daarvan op de lange termijn op mens, dier en natuur?
- Cybersecurity
 - Primair ligt hier een rol voor het ministerie van EZK.
 - Er zijn zowel zorgen over Chinese als Amerikaanse bedrijven.
 - Hoe kan ik mijn organisatie beveiligen tegen cyberaanvallen? Is dat risico nu groter dan voorheen?
 - Wat gebeurt er met data die alle sensoren en systemen verzamelen, en wie ziet daar op toe?
 - Wat gebeurt met ons als het digitale systeem het niet doet? Denk bijvoorbeeld aan zelfrijdende auto's, operaties op afstand?
- Communicatie
 - Doe dit open en transparant en wees je er bewust van dat tegenstanders daar misbruik van kunnen maken. Bijvoorbeeld circa 10% van onderzoeken over effect van straling geven aan dat er mogelijk een effect kan zijn op de gezondheid. Terwijl circa 90% van het wetenschappelijk onderzoek dat effect niet heeft kunnen constateren.
 - Werk als overheden onderling nauw samen en stem af met experts vanuit verschillende organisaties. En zorg voor een goede balans tussen informeren over zorgen en het inzichtelijk maken van kansen van digitalisering.

Workshop 6. Living Labs en 5G-corridor: Praktijkervaring opdoen

- De 5G-corridor legt stapsgewijs een verbinding tussen de bestaande en toekomstige livinglabs en fieldlabs in de provincie Zuid-Holland
- De toekomst van 5G is nu! 'Sciencefiction wordt werkelijkheid'. Centrale vraag is wat is de meerwaarde van de 5G corridor voor gemeenten?
- Aan de hand van onderstaande zeven stellingen hebben de deelnemers hun visie gegeven op welke stappen nodig zijn om de 5G-corridor succesvol te realiseren.

- Bij mijn gemeente is voldoende kennis aanwezig om de uitrol van 5G te realiseren
- De overheid speelt geen rol bij de uitrol van 5G en kan dit aan de markt overlaten
- Samenwerking op dit thema is vooral vrijblijvend kennisdelen
- Met marktpartijen en onderzoeksinstituten samenwerken is in deze fase niet mogelijk vanwege aanbestedingsregels
- 5G is vooral sneller internet en brengt nog weinig echte innovatie
- Livinglabs zijn 'not done'. In een gebied waar mensen wonen kun je niet gaan testen. Zeker als je de consequenties niet kunt overzien.
- Voor echt samenwerken hebben we in de praktijk helemaal geen tijd
- De hoofdlijn van de reacties op de stellingen was:
 - Kennis ophalen bij anderen en delen waar mogelijk. Best practices delen en opzetten kenniscentra
 - Creëren van een centraal overheidsaanspreekpunt
 - Kunnen "grote" gemeenten "kleinere" gemeenten ontzorgen?
 - 5G voordelen beter uitleggen. Daarbij de samenhang tussen lange termijn visie en korte termijn acties expliciet aangeven.
 - 5G is pas innovatief als het maatschappelijke problemen oplost

Na de workshops werd nog veel nagepraat en werden de eerste afspraken gemaakt!

Actieprogramma Digitalisering

Dit kennisevent maakt duidelijk dat we nog meer van elkaar willen leren en kennis willen delen. Goede digitale connectiviteit is een belangrijke randvoorwaarde voor verdere economische groei van onze metropoolregio.

We blijven hier dan ook het komende jaar gezamenlijk aan werken. De MRDH heeft hiervoor met haar partners een (digitaal) netwerk opgezet. Hierin zijn circa 14 gemeenten, de provincie en Innovation Quarter actief. Dit netwerk komt een 4 tot 6 keer per jaar bij elkaar en werkt samen via MS Teams. Ook vragen van andere partijen kunnen via dit netwerk worden opgepakt. Daarnaast start in onze regio de EBZ Tasforce Digitale Economie met bestuurders van overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen.

Wil je meer weten of heb je een concrete vraag, neem dan contact op met Britt Doornekamp (b.doornekamp@mrdh.nl, foto links boven).